

Valeriu Ilica

CULDUȘII

vol. II

Arad - 2012

Valeriu ILICA

Culduşii

Vol. II

ARAD

2012

Valeriu Ilica
Culdușii
VOLUMUL II.
2012 Arad

Valeriu Ilica: Culdușii - Volumul II. Toate drepturile rezervate.

© Valeriu Ilica, 2012

Coperta: Corina Stoica

Cuprins

PARTEA A TREIA	2
1. DOR TARE GLOANȚELE, ILIE?.....	6
2. CARNETUL ROȘU DE PARTID.....	10
3. LA VREMURI NOI, TOT NOI.....	27
4. URMĂRIȚI, ÎNGRĂDIȚI ȘI LOVIȚI CU SETE ÎN BANDITUL DE CHIABUR!	41
5. DE BUNĂVOIE ȘI NESILIT DE NIMENI	62
6. APĂ, PAIE ȘI BĂTAIE	89
7. ȚARA ARE NEVOIE DE METAL. NE TREBUIE TRACTOARE!	115
8. SPIC CU SPIC, PATRIEI SNOP.....	134
9. SĂ NU SE RISIPEASCĂ NICIUN BOB.....	150
10. NU DEZARMAȚI, TOVARĂȘI! LA NOI MERGE ȘI AȘA.....	162
11. DATORIA ÎNAINTE DE TOATE!.....	195
12. CENUȘIUL EPOCII DE AUR.....	234
13. ÎN SFÂRȘIT! AȘA DA! EI, VEZI CĂ SE POATE?	271
14. SĂ NE FIE LIMPEDE, TOVARĂȘI! AICI, PARTIDUL DICTEAZĂ!	304
15. LA MOARA LUI ȚIGHERTU.....	312
16. GRĂBIȚI, FRAȚILOR, CONGRESUL, CĂ NE MOARE REALESUL.....	328

PARTEA A TREIA

Cumplit, cumplit de tot trebuie să fi fost în acele timpuri în vechea Govojdie – țara țăranului fără țară!

Dacă e adevărat ce-și aduc aminte Benone și Șoșon, chiar de-a doua zi după înscăunare, noul director, tovarășul Ariștanțu, o desemnă pe Miruna elevă fruntașă și o numi șefă de clasă, în locul indisciplinatului Maragic, asigurând-o totodată pe nană Șofronica de premiul întâi cu coroniță și diplomă.

Nu-i mai puțin adevărat că și femeia se străduia cum se poate mai bine. N-ar fi trecut o zi, Doamne ferește, fără ca ea să apară cu pachetulul la școală, în recreația mare. Că era pâine prăjită cu ou, fancuri¹ călduțe, plăcinte cu brânză ori pișcotă cu nucă – mai nou prăjitura preferată a domnului învățător – nu conta! Important era că rămâneau toți trei în clasă, singuri și feriți de ochii lumii, ceilalți copii fiind scoși în curte, să-și mai răcorească deșteptăciunea și, ca pruncii, să se hârjonească:

— Puteam să ne înțelegem în liniște și fără grabă – se lăuda Șofroana, o tiroidiană rămasă netratată, o cață absolută, trecută binișor de prima tinerețe, în fine, o nană de la țară cu sumnă largă și școala nefăcută, cu șolduri moi și cu priviri lascive, de odaliscă obosită. Sunt treburi importante, dintr-astea dăscălești, adică știți voi, dragii mei, de ale școlii, că n-am dezlegare de la domnul Ariștanțu să vă spun mai multe – adăuga invariabil, adresându-se celor ce aveau timp să o asculte și chef s-o mai și creadă.

Nu, nu mai spunea gașperita că de la o vreme, sătui de-atâta turuială, Miruna și domn' director se așezau la catedră și ospătau boierește, lăsând-o pe mamitu' să tocălească de una singură ca o meliță stricată:

— Unul cu altul – le spunea tinerilor Șofronica – ce să facem, c-așa e între oamenii de cinste și onoare. O mână spală pe cealaltă și amândouă obrazul. Și-apoi cu cine să te mai sfătuiești și tu, măi pruncule, adică dumneata, domn' director? Cu cine să mai schimbi o vorbă, atâta amar de vreme cât stai în pustietatea asta de școală?! Da, da! – guița de plăcere și-și dădea singură dreptate.. Nu poți vorbi cu oricine. Nu oricine îți vrea binele. Nu poți avea încredere în unul oarecare, adunat de pe uliță. Vezi tu – se povățuia în continuare Șofronica – astăzi nici în cămașă nu te mai poți încrede, pentru că și ea e cu dosul spre tine!

Doamne! Ce mare adevăr și câtă adâncă filozofie la Șofronica asta! Se vede că știe multe și se gândește la toate. De altfel, nu mă mai mir de nimic, ba dimpotrivă, numai așa îmi explic cum se făcea că adesea domnișoara Miruna era chemată la catedră și i se da catalogul pe mână, fiind apoi lăsată de Ariștanțu să facă lecțiile cu ceilalți copii în locul dumnealui. Ca membru vechi, ca mare director și om politic ce era, lipsea tot mai frecvent din școală, după spusele nanei Șofronica, fiind reținut cu sarcini de partid. În fapt, de ce n-aș spune-o și eu până la capăt? Pierdea vremea pe la Sfat și ardea gazul de pomană, dincolo, la Conzil sau, și mai rău, la câte vreo băută cu Ceapă și Poșârcă, mă rog, cu tovarășii de idealuri și de drum.

Nimic de zis, că și atunci când rămânea în școală, se vedea imediat și se auzea de la o poștă despre tăria măsurilor luate. Pe Culiță, ca să înșir doar câteva, îl făcuse obraznic și-i scăzuse nota la purtare, pe motiv că pusese

¹fancuri – gogoși

întrebări capitaliste lui moș Bela-baci, atunci cu înscăunarea. Pe Romuluț, mezinul Sanicăi, îl exmatriculase din prima, lucru de-nțeles, de altfel, deoarece copilul avea probleme de dosar și o origine socială mârșavă. În plus, și de fapt asta a pus capac la toate, fusese surprins de Miruna vorbind cu Petrică și Pavel despre moartea tatălui său, nenorocitul Sandric. Îl pomenise cu apelativul *tăticu-săracu* și nu cu formula cerută expres de domnul director și prevăzută de regulamentul școlar, evident, *adică nenea banditul și mârșavul*.

N-au fost iertați nici alții. și aici îi am în vedere pe elevii ai căror părinți figurau în caietul agentului agricol Șterpelescu cu restanțe la impozite, autoimpunere și colectare, pe care domnul director îi trimitea acasă, interzicându-le strict să mai vină la școală înainte de achitarea tuturor obligațiilor legale către statul nostru democrat și față de puterea noastră populară. Metode didactice moderne folosea și împotriva celor care erau văzuți la biserică duminica sau cu prilejul altor sărbători. Erau scoși și muștruluiți în fața clasei, puși la colț cu fața la perete, adesea în genunchi, pe boabe de porumb sau trecuți cu negru în graficul și la panoul școlii.

Dar nu numai pruncii pătimeau pe altarul belșugului și bunăstării roșii. Dimpotrivă, peste tot se auzeau urlete de femei disperate, cu chipuri devastate de groază, vedeai bătrâni care-și frângeau mâinile în tăcere, își mușcau pumnii, plângeau resemnați ori își blestemau bătrânețile bolnave și neputincioase, rugându-se să moară. Că era sau nu era a ploaie, nori grei, prevestitori de rele, stăruiau deasupra Govojdiei. Așa bunăoară, la repetate și grele suplicii, ne spune de această dată Costică Sucală, erau supuse și rudele celor care, într-un fel sau altul, uneltiseră. Le-a simțit din plin și le știe cel mai bine Sanica Grămadă, văduva dogarului Sandric. Zilnic sau în cel mai fericit caz o dată la două zile, era chemată la Sfat ori la Post și luată la întrebări, în lipsă de altceva, pentru te miri ce nevinovate nimicuri: cu cine și unde s-a întâlnit în ultima vreme, ce au vorbit, de la cine a primit un sfat, o vorbă bună sau o încurajare, poate un ban sau altceva pentru prunci, de mâncare. Dacă a făcut ceva anume, trebuia să declare în fața oamenilor legii de ce a făcut și la îndemnul cui. Dacă n-a făcut, să explice de ce n-a făcut și să se angajeze, pe proprie răspundere, că va face. Pur și simplu era înnebunită nenorocita femeie. Simțea cum îi cedează nervii:

— Omorâți-mă! – îi strigă într-o zi lui Vânjosu, într-un moment cumplit, de cruntă disperare. Omorâți-mă, nu mă mai chinuiți! – continua c-un strigăt nebun, deși știa c-o așteaptă acasă patru prunci neajutorați și un bătrân bolnav, pe patul morții.

— Taci, bandito! – urlă la ea adjutantul. Taci și ia loc! Cum îți permiți asemenea insultă în contra organului abilitat de partid și de puterea populară?! De unde ai scos-o asta, că noi omorâm sau c-am omorât pe cineva?!

— Omorâți-ne pe amândoi! – reîncepu și mai disperată Sanica, arătând spre pruncul pe care-l purta în pântec. Să moară odată cu mine! Să mergem împreună, acolo la tatăl lui, la sărmanul Sandric. Da, da! – nu reușea să-și controleze nervii femeia. Mai bine să moară înainte de a se naște! Mai bine mort, decât să ajungă robul, sluga și de bațjocura voastră!

1. DOR TARE GLOANȚELE, ILIE?

Dar, dacă tot veni vorba de tăria și fermitatea măsurilor luate de puterea populară, apăi nu le era deloc mai moale nici ăstora, ai lui Porâmbu. Ileana fusese luată într-o noapte și deportată în Bărăgan, ca nevastă de mare bandit și cap instigator la nesupunere și răzvrătire, iar copiii, gemenii Petrică și Pavel, rămăseseră în grija unchiului Vasile, care, pentru a-i feri de ochii și de furia puterii populare, îi duse sus în munte, pe Găina, și-i lăsă în grija unui cioban, la stână. Cât despre Angela, se împlineau în curând șase săptămâni și n-avea cine să-i facă parastasul, singura caznă la care mai poate fi supus cel care nu mai este.

Și totuși, dintre toți, după mine, cel mai năpăstuit era Ilie Porâmbu. Flămând și veșnic speriat, sleit de puteri și hăituit de fiare sau autorități, Ilie bătea pădurile de la un capăt la altul, dar de sat nu se apropia. În schimb, se îndărătnicea să scrie bilețele, pe care, conform vechilor înțelegeri cu Angela, le punea în scorbura cireșului de sub deal. Mare îi era neliniștea, dar mai ales nedumerirea când, peste câteva zile, în loc de răspuns ca altădată, găsea același bilet, biletul lui, intact și necitit:

— Ce poate să-nsemne asta?! – se întreba în sinea lui Porâmbu. Nu le ridică nimeni, dar nici vreo urmă de răspuns nu vine?! Ceva rău se-ntâmplă! Sau poate sunt eu prea grăbit și n-am destulă înțelegere și răbdare? Atunci... să mai aștept! În regulă, da, mai aștept. Dar cât?

Sărmanul Ilie! Își pierduse cumpătul și răbdarea. Pendula între coșmaruri, îndreptățite bănuieli, incertitudini și licăriri de speranță. Se războia cu timpul, cu nervii și cu așteptarea. Deși cu fiecare zi trecută speranța îi murea puțin câte puțin, ce era mai trist, continua să o aștepte pe Angela.

Toate ca toate, dar ceea ce-l îngrijora cel mai mult în ultima vreme era baticul negru rămas încremenit pe sârma din curte, cea pe care se întindeau hainele la uscat. Avea el încă din toamna trecută o înțelegere secretă cu Ileana și Angela. Dacă pe sârmă atârână un batic sau o altă pânză albă e semn bun, de liniște și pace. Dacă, din contră, baticul era negru înseamnă că ceva rău se întâmplase sau urma să se întâmple. Sus, în pădurea de la marginea satului, ascuns în tufărișurile din care de regulă asculta glasul clopotului care chema credincioșii la biserică, Ilie sta și privea îndelung spre curtea cu semnalul negru, acum pustie și îndoliată. Sta nemișcat și cugeta:

— Din două, una: ori mă liniștesc și aștept până vine Angela, ori merg la risc și la noapte, târziu, cobor în sat. Mă strecor eu cumva pân' acasă, măcar atunci văd, mai iau niște provizii și știu de-o treabă. Dar dacă – îi mai veni o idee lui Ilie Porâmbu – mă mulțumesc luând legătura cu straja de noapte, cu ăsta, Plăvan, pândarul?! Sau și mai bine, cu vecinul Zorilă, pădurarul?! Da, da! – se-nviora Ilie. Zorilă ar fi o idee! Zorilă?! – îl cântărea bănuitor și-l întorcea pe toate părțile Porâmbu. În niciun caz, Zorilă! – decise în sfârșit. E omul lor, sunt sigur! Atunci... ar mai rămâne Sâmion. Sâmion, ciurdarul. Care Sâmion?! – tresări înfiorat, după numai câteva clipe. Cel cocoșat ca o cămilă?!

Adevărat lucru. În urma tratamentului dur administrat în anchetă, flăcăul se schilodise de-a binelea și sta mai mult pe-acasă. Îmbătrânise înainte de

vreme și rămăsese fără niciun dinte în gură. Nu! Nu din cauza vârstei, ci a bății!! Tot cântărind, gândind și răzgândindu-l pe fiecare, se făcuse târziu. Ceața nopții se ridica încet și se împrăștia ca fumul, ușor, alături cu Stenoiul, iar norii îi atârnav de creastă ca niște rochii albe și încă neîmbrăcate, de tânără mireasă. Un vânt călduț, vesel și nevinovat ca un copil începu să adie:

— Acum e momentul – prinse curaj Ilie, ieșind din ascunzătoare și începând să coboare.

Satul întreg dormea adâncit într-o adâncă și deplină visare. O profundă tăcere se așternuse peste veac și făptură. Întunericul biruise lumina. Însăși viața părea să fi murit sau că începe să nu mai trăiască. Doar Ilie, fugarul, veghea, uneltea și se strecura pe sub garduri, nerăbdător și dornic să ajungă acasă. Nu mică i-a fost mirarea găsind poarta cea mare ruptă și scoasă din țâțână, fereastra dinspre stradă spartă și ușa casei descuiată. Speriat cum era, se furișă orbecăind înăuntru. În tindă, nimeni. În camera Angelei, pace. Ileana nu-i răspunde. Petrică și Pavel, nicăieri. Peste tot, beznă, pustietate și tăcere. Năuc și fără glas, ieși în pridvor, iar de acolo coborî în curte. Călca pe un târâm străin, neprimitor, necunoscut, ca pe un meleag ce încă nu există:

— Ce se întâmplă? – se întreba tot mai buimac Ilie, împiedicându-se printre acareturile ce zăceau împrăștiate prin ogradă. Cine ar ști, Doamne, și ar putea să-mi răspundă? – mormăi iar, ridicându-și privirea spre Ceruri. Tripon! – părea că-i spune de undeva, de sus, o voce neauzită. Manasie Tripon! – avu Ilie o scurtă tresărire. Mă duc la părintele Manasie Tripon.

Deși sculat în miez de noapte, preacucernicul părinte îi povesti pe-ndelete grozava și trista lor poveste. Așa cum a fost. Tot, cu ce și cum s-a-ntâmpat:

— E sus la Dumnezeu în Ceruri – rosti apăsător bătrânul preot, ajungând la Angela. Era o ființă prea bună pentru o lume atât de rea.

— Mireasa și frumoasa tatii! – oftă cutremurat Ilie, aflând că Angela nici nu mai există. Ce mult am vrut ca să te văd mireasă!

— Așadar – își reluă părintele înșiruirea – despre Ileana ți-am spus, despre cei mici aflași că-s în munte, la stână. Despre ei, nici eu nu știu mai mult decât tine.

Nemaiputând suporta, Ilie interveni absent, străin și deprimat:

— Eu, părinte, eu de fapt am venit la dumneata să mă împărtășesc.

— Atunci, mărturisește, Ilie! – îl întrerupse degrabă Tripon, știind că astfel îi mai îndulcește tristețea și durerea.

— Părinte – rosti îngenunchat în față-i, cu capul plecat sub patrafir. În toată această vreme, în care am fost partizan și fugar prin păduri, eu n-am ucis, dar nici alte păcate n-am săvârșit. N-am siluit, n-am tâlhărit și n-am poftit la ceea ce n-a fost al meu. Nu i-am dușmănit pe prigonitorii mei și nu le port ură; dimpotrivă, mă rog lui Dumnezeu pentru ei, să-i ierte, pentru că nu știu ce fac. N-am furat de la nimeni nimic, n-am luat viața sălbăticiunilor pădurii, mi-e martor Dumnezeu, deși mult am răbdător de foame și tare am suferit de frig. M-am descurcat cum am putut. A fost drumul meu, în care sincer am crezut și pe care singur mi l-am ales, convins că duce undeva. Din păcate, m-am înșelat. A fost un drum amăgitor și viclean, care a dus spre nicăieri. Am sperat

în zadar. Am fost mințiți, părinte! Suntem copiii nimănui. Din tot ce-am agonisit vreme de-o viață, și eu, și familia mea, s-a ales praful! S-au dus pe apa Sâmbetei și liniștea, și bucuria, și fericirea casei mele. Sunt un învins, părinte! Pentru ai lui Porâmbu, lupta s-a terminat. A fost o luptă grea și, poate, fără rost. Păcat, mare păcat, părinte! Chiar de va fi să fie cândva, pentru noi, Porumbeștii, nu vor mai veni americanii. Măine dimineață merg să mă predau!!

— Dumnezeu să te aibă în grija sa, Ilie! – rosti înfiorat Tripon, făcându-i semn să se ridice.

— Dar până atunci – reîncepu Porâmbu – timpul care mi-a mai rămas vreau să-l petrec în cimitir. Numai cu ea, cu Angela. Vreau să-i văd mormântul tânăr, să-l ud cu lacrimile mele și să-i mângâi cu mâinile și privirea numele sfânt, scris pe sfânta cruce.

— Cum crezi, Ilie – se străduia să-l înțeleagă și să-l mângâie la rândul-i părintele Tripon. Cât despre prezentare la autorități, eu zic să mai aștepți o zi. Chiar mâine, la vecernia de seară, îi facem Angelei parastasul. S-au ocupat de cele cerute de datină și de credință nană Frunzina, Macrina și Moșoiu.

— Părinte! – mai reuși să îngaieme Ilie, în timp ce se pregătea să iasă din casa popii. Eu cu Angela n-am fost certat niciodată. Pe fata asta nu te puteai supăra. Și n-am fost supărat pe ea de când a venit pe lume și cât a stat în casa noastră. De aceea, tare aș vrea să vă mai rog ceva. Măine, când ridicați parastasul, rugați-vă cum știți mai frumos pentru dânsa!

Porni spre cimitir. Nu ajunsese să treacă de crucea uliței, că o somație cătănească îl făcu să tresară:

— Stai! – se auzi prin întunericul mașter o voce cunoscută. Care ești, mă, de n-ai somn la ora asta? – strigă încă o dată străjerul Plăvan, aflat în exercițiul funcțiunii.

— Eu, Plăvane! – răspunse luat prin surprindere Ilie. Sunt eu, Ilie. Ilie Porâmbu.

— Stai, nu mișca! Aici, straja de noapte!

— Stau și te-ascult, vecine – își reveni Ilie. Te-ascult! Grăiește!

— În numele legii, ești arestat, Ilie! – strigă cu glas oficial pândarul. Am ordin și parolă scrisă de la domnul adjutant Vânjosu.

Fără să opună cea mai mică urmă de rezistență, se supuse, predându-i mai întâi pușca, apoi cureaua cu cartușe, iar la urmă tolba, în care de două zile nu mai avea nimic. Fu dus și băgat în beciul primăriei. A doua zi dimineața, chef și bucurie mare la organ, forfotă, felicitări, râsete și zăngănit de pahare, la Consiliu... telefoane la raion, la regiune și multă, multă tevdatură:

— Bravo, tovarășe Hainu! – îi zise ofițerului grataragiul de Poșârcă. E jos la zdup năpârca?

— Jos, să trăiți, dacă-mi permiteți!

— Gratulările mele! Înseamnă că v-ați îndeplinit datoria față de partid și față de clasa muncitoare.

— Nu încă, șefu! – interveni în dialog Vânjosu, făcând o mică desconspirare. De-abia diseară-ncepe cercul: ancheta, somația și fuga de sub escortă.

— Te-am prins, bandit! – rânji la el Hainu, intrând în celulă nu mult după orele amiezii.

— Nu-i adevărat! – răspunse indiferent Ilie. M-am predat eu, și încă de bunăvoie. Mai precis, m-aș fi predat în dimineața asta.

— Nu mai fă pe viteazul, bandit! – strigă la el omul legii. Hai, dă-i drumul! Vorbește! Spune! Ce-ai de declarat?

— V-aș fi putut împușca – reîncepu senin Ilie, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat – și asta nu o dată, dar n-am făcut-o. Oricum, pentru gestul meu, eu nu vă cer nimic în schimb. V-am spus-o doar ca să știți, dar și pentru că altul nu v-ar fi iertat pentru multele câte le-ați făcut. Cu toate astea, v-o spun deschis: eu n-am nimic cu dumneata. Nu, pentru că ceea ce-ai făcut, n-ai făcut de capul dumitale, ci pentru că alții ți-au cerut și te-au împins de la spate. Alții, domnule căpitan, pe care dumneata nici măcar nu-i cunoști. Nu vă mirați! – continuă cu calm Ilie, văzându-l pe Hainu încurcat, dar mai cu seamă cum se agită, nervos, ca un pipaș rămas fără tutun. Sunt limpede la cap și știu ce spun. Mata ești o biată unealtă, de care cei ce te comandă acum se vor lepăda curând sau, poate, mai târziu, oricum de îndată ce vor găsi că nu le mai ești de trebuință. Gândește măcar de-acum înainte cu capul dumitale, domnule căpitan! Nu-i crede și nu cădea în păcat, pentru că n-adeuce anul ce-adeuce ceasul. De ce? Pentru că ceea ce se-ntâmplă acum, chiar dacă se iartă, nu se uită! Va veni o vreme când vei fi arătat cu degetul, vei fi chemat să dai socoteală și vei fi scos vinovat. Marele vinovat! Și încă de aceiași care acum urzesc și te împing la rele, mai marii care poartă marea vină. Nu eu, Ilie Porâmbu, ci ei, barosanii, sunt adevărații dumitale vrăjmași. Nu-i crede și nu le fă jocul, domnule căpitan! Îți spun toate astea, ca unul care a pățimit nevinovat, dar mai ales ca unul care, orice i-ați face, nu mai are nimic de pierdut.

Nimic n-a înțeles Hainu din lecția oferită și din mâna întinsă de fugarul Porâmbu, de vreme ce Ilie a trebuit să părăsească această lume chiar în ziua și la ceasul în care părintele Manasie Tripon binecuvânta bucatele aduse la parastasul ridicat pentru liniștea sufletului domnișoarei Angela. Nu mă întrebați mai mult. Vă rog! Nici astăzi nu se cunoaște criminalul. Nici unde a fost înmormântat Ilie.

2. CARNETUL ROȘU DE PARTID

Bucurie mare, chef pe cinste, larmă și lăutari, în tabăra tovarășilor consilieri, agenți agricoli și cotiști! Luări de cuvânt înflăcărare, mulțumiri din inimă, recunoștință veșnică și mobilizatoare angajamente din partea troicăi Poșârcă, Soțalișcu și Mânjală!! Una peste alta, toată primăria era în sărbătoare. În cadru festiv și solemn, tocmai se înmânaseră noile carnete de partid: o tăblie din carton presat, vopsită în roșu murdar spre bordo, îndoită sub formă de cărticică, cu câteva file înăuntru, prinse cu o agrafă la mijloc. Pe prima pagină, sus, într-un chenar cu negru, poza tovarășului membru, tip bulitin, numele și prenumele dedesubt, iar jos de tot, în stânga, loc de semnătură sau de pus degetul, pentru tovarășii care scrie și citește slab. Alături, tot jos, în colțul din dreapta, ștampila, mare și rotundă, veșnica ștampilă.

Sensibili de felul lor și evident marcați de semnificația evenimentului, tovarășii Dolețu și Coteț se retrăseseră într-un colț unde își studiau de ceva vreme noile documente. Le pipăiau zâmbitori și satisfăcuți, le deschideau cu grijă, se uitau la poză, admirativ de bună seamă, le întorceau pe față și pe dos, le schimbau între ei și iar o luau de la început. Nu le venea să-și creadă ochilor. Îi înțelege perfect. Calitatea de membru te responsabilizează! Apropo! Veniseră între timp la masa lor Lorea, Gaunele și Ariștanțu. Începură și ei la fel. Febra studiului carnetului de partid îi cuprinsese pe toți:

— Huu, da' urât l-or mai pingălit pe moșu'! – pufni în răs Dolețu, dând încă o dată cu ochii de poza lui Coteț. Parcă-i ăl cu coarne și cu coadă, uitat la Mandula-n tartău¹!

— Ce-i, mă? Ce nu-ți convine? Regimul? – îi sări țandăra urâtului și pipernicitului Coteț. Ce vrei să spui, c-al tău e mai roșu?!

— Tu vorbești, boșorogule? – sări la harță elementul tânăr. Te pui cu mine?! Cu Dolețu, care a făcut așa și pe dincolo pentru partidul ăsta?! Eu, to'ar'șu – perora ca o precupeață – eu care l-am propus director pe domnul învățător Ariștanțu, în loc să mă propun pe mine?! Aveam tot dreptul, to'ar'șu, că doar nu-i el cu nimic mai prost ca mine! Să știi, tovule, dacă n-ai știut, că și pe mine ar încăpea o plăcintă cu brânză sau niște pișcoturi calde în pauza de la zece. Sau și mai bine, mi-ar sta rău un ginerică, așea, la nană Șofronica lui Cosor, că la vară termină Miruna cu școala?! Vezi mă, boșorogule, cine-i tovarășul Dolețu? – îi rânjea în nas mai tânărul confrate lui Coteț. Zici că-s prost, dar nu-s, că nu mă las! Dar tu? Spune, mă! Tu ce-ai făcut? Îți spun tot eu. Nimic! Atunci, cu ce e mai roșu carnetul tău decât al meu? Răspunde, to'ar'șu, dacă ai simț de răspundere și argument! – își încheia tirada exigentul și impulsivul Dolețu.

— Măi, pruncule! – se înfoia în pene moșulică, etalându-și meritele de altădată. Tu nici nu erai pe lume când eu administram muncă politică în Govojdia asta. Tu știi cine a spart colna, noaptea la miezul nopții, și a furat vinul bogătanului Adam? Sau cine a pus foc, ziua în amiaza mare, la paiele din șura lui Micaș? Ei, vezi cine a fost tovarășul ilegalist Coteț?

¹ tartău – șopru destinat păstrării furajelor pentru iarnă

— Are dreptate! – interveni imparțial, cu bune sentimente Ariștanțu. Domnul Coteț, respectele mele! E un ilegalist pe cinste! Model de modă veche, cu state vechi de plată. A uneltit în vremuri grele, cu greii Bruckner, Albu, Cârnu și Uscatu, cu mai tânărul moș Bela-baci, că-l cunoști, de-atunci cu înflăcărata cuvântare.

— Tu vorbești, mă? – sări Dolețu la gâtul lui Ariștanțu, trăgându-l de năframă. Ai uitat că eu te-am făcut director, mă, Nimeo? Dacă nu eram eu, ca un prost ce sunt, să te propun director, rămâneai un pierde-vară, un nimeni, măă, ca Lorea, Soțalișcu și tovarășul Mânjală.

— Tov Dolețu! – interveni calm și oficial învățătorul. Te rog să-ți retragi cuvintele necuviincioase din fața unui om politic, membru de partid, director de școală și tânăr funcționar de stat.

— Tu, funcționar de stat?! – urla ca un dement Dolețu. Tu, director?! Acolo era locul meu, dacă eram mai deștept, dacă mă propuneam, pentru că sunt cu cinci luni mai bătrân decât tine și patriotic bun cu țara. De când carnetul tău de partid e mai roșu decât al meu?!

— Măsoară-ți cuvintele până nu e prea târziu! – deveni amenințător mai calculatul Ariștanțu. Nu-i politic să ne batem în funcții și cu atât mai înțelept în carnetul roșu de partid.

— Mă, neterminatule! – continua în stilul lui Dolețu. Tu ce crezi, mă, că s-ar fi uitat la tine domnișoara Miruna și nană Șofronica, dacă nu te făceam eu mare director, că eu te-am făcut?! Nu vezi ce mutră ai?

Nu știu nici acum al cui carnet era mai roșu, dar certurile pe această temă, inerentele dispute și altercații între tovarăși, precum și micile invidii știu sigur că au continuat. Nu le condamn, departe de mine gândul, dimpotrivă, le consider benefice și generatoare de progres, atâta timp cât – n’ășa? – țin de democrația internă de partid. Din păcate însă, contrar indicațiilor primite, vajnicii purtători ai carnetelor roșii întrecuseră măsura. Pur și simplu dăduse strechea și se băgase dihonă între ei. Azi nu încăpea Lorea de Mânjală, mâine Gaunele de Soțalișcu. Mai nou îi purta pică și Șterpelescu lui Coteț. Cică îi umblase bătrânului gura și ar fi zis ceva ce nu trebuia, de el și de Lelița. Ce să vă spun, că de-o vreme-ncoace, nu-l mai înghite nici Ceapă pe Poșârcă. Vorba bătrânului Micaș: se mâncau unii pe alții ca peștii pe pești. Singură Lelița sta deoparte. Sta – e un fel de-a zice, pentru că păpușa nota tot și-i informa de-a fir a păr pe Ceapă și Hainu:

— E bine să știe amândoi – își zicea, și pe bună dreptate, Liliana. Ce uită ori nu pricepe unul, își aduce aminte și nu-i scapă celuilalt. În primul rând spun la Secu, dar ca membrană ce sunt, cinstit e și mă obligă statutul să-i informez și pe ai noștri, pe ăia marii, politiciii de la raion.

Zis și făcut, în stilul ei caracteristic. Cu toate astea, mardeiașii în frunte cu Poșârcă nu s-au liniștit prea curând. Greu de spus ce-or fi avut de împărțit. E adevărat că toți se credeau merituoși, unul mai bun decât celălalt și, ce era mai important, de neînlocuit. A fost nevoie de intervenția fermă a tovarășei Ana Aspasia Prună, de la raionala de partid, responsabilă cu agitația, propaganda și munca de cadre la capitolul țărânie săracă. Dânsa, personal, le-a pus în vedere că la prima abatere le va retrage noile carnete, îi va împrăștia prin toată Delta și prin Bărăgan, nu înainte de a-i da afară din partid.

Bine le-a mai prins cioflingarilor din staful lui Poșârcă săpuneala administrată de tovarășa Ana Aspasia Prună! Speriați de perspectiva rămânerii fără carnet, de cea a deportării în Deltă ori în Bărăgan, dar mai ales de amenințarea că va înfunda Canalul cu ei, veneau conștiincios la program, zilnic și la timp, apucându-se câine-câinește de lucru. E adevărat, mai mârâiau, pe ascuns și pe la colțuri, dar de lătrat, nu îndrăzneau să latre. Se prinseseră ei, șnapanii, că dacă scoți azi o vorbă, mâine e la urechile lui Ceapă sau chiar mai departe, sus la raion. Nu-și dădeau seama cui îi umblă gura, cine nu-și vede de treabă și nu poate să tacă, deși tare ar fi vrut s-o afle. Ar fi avut ei ac de cojocul lui!

— Tăcerea e ca mierea – acceptaseră de voie, de nevoie, preluând o vorbă de duh a bătrânului Coteț.

— Just, foarte just! – ținuseră să nuanțeze Gaunele și Soțalișcu.

— Ce-mi trebuie mie, dom'le, să știu pe unde și cu cine umblă Ceapă? – filozofa mai într-una din zile și Mânjală. Prin ce șanțuri se tăvălește ori doarme șefu' când scapă cail sau ce face și desface Neluțu Șterpelescu cu Lelița?! N-am ceartă cu nimeni și nu port grija nimănu. Îmi văd de-ale mele și ei de-ale lor.

— Corect! – ar zice tânăra și talentata tovarășa Prună. Corect, și-n spiritul doctrinei și al disciplinei de partid.

Că lucrurile se așezaseră și curgeau pe făgașul lor normal, ne-o dovediseră cu prisosință rezultatele obținute în ultima bucată de vreme. Dar să nu mergem prea departe, ajunge să ne referim doar la modul în care decurg lucrările ședinței de astăzi, aflate în plină desfășurare. Cu o ordine de zi încărcată, acțiunea se anunța lungă și furtunoasă, în sensul partinic și mobilizator al cuvântului, vă rog să rețineți! De departe, cele mai importante puncte rămâneau unu și cinci. Primul era un mesaj de suflet, cu urări de grabnică însănătoșire, adresate din adâncul inimilor lui Stalin, gloriosul, eliberatorul, vajnicul și nebiruitul. Fusese primit cu o zi înainte, direct de la raion, cu indicația expresă de a fi adus la cunoștința membrilor și consumat în cadru solemn, dar sobru, perfect organizat. Bătut la mașină cu caractere mari, tocmai era citit de tovarășul Ceapă. Se făcuse o liniște de mormânt în sala de consiliu. Întreaga asistență asculta tăcută și îndurerată. Până și moș Coteț, netuns, murdar și nebărbierit, cu fața plânsă și lividă, asculta răscolit de cea mai adâncă emoție buletinul medical cu pulsul, tensiunea și congestia cerebrală a genialului conducător. Asta, așa, ca să nu mai vorbesc de Poșârcă, baciul, care, respirând sforăit, cucăia în prezidiu, gata-gata s-adoarmă.

Cinciul – c-așa-i viața, merge înainte – clar și concis, fusese formulat personal de tovarășul Ceapă: primenirea rândurilor partidului. Primiri de noi membri, la capitolul elementul tânăr. Candidau pentru a treia oară Sorețu, Șogârțu și Suceanu. Trebuie spus că primele două tentative eșuaseră, din lipsă de cvorum, evident. Nu-i nimic, mai bine mai târziu decât niciodată, mai ales că li se făcea o prezentare pe cinste. Potop de laude cădea pe capul celor trei oploșite fantoșe:

— Devotați partidului – încerca să sintetizeze și să surprindă esențialul Dolețu – tovarășii se implică combativ. E buni de gură, sunt tari în clanță și are papagal. Utilizează lupta de clasă viguros și cu bune rezultate. În ultimii ani s-au dezvoltat mult, pentru că au vederi juste. Știu să dea dovadă de curaj în ridicarea nivelului politic, pentru că au mult simț practic.

Cuvinte de laudă au venit și din partea tovarășului Soțalișcu:

— Tovarășii... noa, cum îi cheamă?...sunt vigilenți și necruțători față de dușmanii partidului. Au un spirit critic potrivit spre mijlociu. Merg unde îi trimiți, fac ce le spui și stau unde îi așezi, dar nu pot să gândește singuri.

Dintre cei care și-au expus punctul de vedere luând cuvântul, l-aș mai menționa doar pe domnul director Ariștanțu. După o frumoasă incursiune prin trecutul recent al comunei, dumnealui a trecut direct la recomandări:

— Le recomand mai tinerilor noștri confrăți să învețe să strângă hotărât rândurile partidului și să manifeste o ură de clasă încordată oriunde s-ar afla, atâta vreme cât, după cum s-a văzut, știu să demaște dușmanul cu tragere de inimă și avânt. Doi: să se ocupe mai mult, dacă e posibil, direct și personal, de educația lor, pentru că cap au, dar nu știu să-l poarte. Spun asta, pentru că îi cunosc foarte bine încă din fragedă pruncie, când au început să se afle în fruntea luptei. Și trei: pentru că capabili sunt, dar nu știu să se dezvolte. Tovarășe Ceapă! – se adresează politrucului cu voce joasă și severă. După cum s-a putut vedea, eu am o părere. E tare de tot, tovarășe politic, numai că, în cazul de față, din punctul meu de vedere, nu sunt de acord cu ea.

Nu știe nimeni dacă ar fi continuat sau nu cu indicațiile și cu enumerările, dar, vai! Intră în sală Nelu Șterpelescu cu vestea cea amară:

— Tovarăși! – începu transfigurat, cu voce tremurată. Ține-ți-vă bine! Vă rog să nu vă sinucideți de cele ce vă spun. A murit tovarășul Stalin! Alte instrucțiuni și indicații le vom primi pe parcurs.

— Bine c-a crăpat! – mormăi din prezidiu Poșârcă, duhnind a băătură. Altul la rând! Ce?! Cărnul lui era mai roșu decât al meu? – continuă în fața asistenței care, luată prin surprindere, rămăsese mută și blocată.

— Ce zise nebunul ăsta? – vru să știe exact Lelița, întrebându-l în șoaptă pe Dolețu.

— Taman ce auziși!– adeveri flăcăul. Ceva foarte urât. Așa ceva nu se spune. Mi-e frică că s-aude. De Stalin, mă! Se bucură tâlharul c-a murit.

— Tovarăși! – se bâlbâia Ninel, încercând să-și revină din starea în care-l proiectase vestea. Datorită situației excepționale în care ne aflăm, în mod excepțional, ședința se suspendă. Fiind o situație grea, vă cer să rămânem uniți. Ba, chiar să ne strângem și mai puternic sub flamura roșie a marelui dispărut, căci, până la noi dispoziții, tovarășul Stalin va trăi veșnic în inimile noastre. Atât a fost. Vă rog să realizați momentul. Cu aceasta, ședința s-a terminat.

— Tovarășu' Ceapă! – se ridică Suceanu în picioare. Aș dori o mică lămurire. Cu tov Stalin aflăram, o știm și e sigură, foarte bine, dar cu noi cum rămâne? Primim sau nu primim cărnul roșu de partid?

— Primiți, sigur că primiți – răspuse fără ezitare activistul. Cred că sunteți de acord, tovarășe Poșârcă?!

— Trebuie să fiu – răspuse plin de importanță întrebatul. N-am încotro, pentru că văzuși ce pățirăm. Azi se duse tov Stalin, săracul, mâine s-ar putea să fie rândul dumatăle, iar pe miercuri încolo, al amărâtului de Soțalișcu, că uite cât de prost arată! Dacă o ținem tot așa și nu facem alții în loc, rămân fără oameni. Se duce dracu' de râpă toată șandramaua!

— Absolut, absolut! – se învoi Mânjală. N-avem de ales. Ne învață viața și ne-o cere directiva de partid.

Fericiți nevoie mare și bineînțeles foarte mulțumiți de călduroasa primire, proaspeții tovarăși țineau la rândul lor să-și manifeste recunoștința așa cum se obișnuia. Aflaseră de la mult mai experimentatul Ariștanțu că, după un astfel de eveniment, se lasă cu potoale, cu cântec și c-o băută. Ca să poată dormi liniștiți, procuraseră cele de trebuință c-o seară înainte, prin grija tovarășului Șterpelescu, ați ghicit. Le plasaseră la loc sigur, pe mâna unei gospodine pricepute, discretă și de toată încrederea, n-am ce zice. Pentru orice eventualitate, convocaseră tot atunci prin Lorea, pe bază de înștiințare, pe cei trei lăutari de serviciu: Landi, Bâgea și Libeșu. Punctuali cantotdeauna, mai ales când era vorba de halit și pileală, așteptau de câteva ceasuri bune în curtea primăriei, cu viorile acordate sub braț și cu arcușul gata de atac:

— Mulți ani trăiască! – începură puternic motivați, văzând că ușa consiliului se deschide și tovarășii, în frunte cu Ceapă, încep să iasă.

— Ce-i cu ăștia aici? – tresări nedumerit activistul, dând cu ochii de țigani care cântau de le sfârâia arcușul.

— Marcăm momentul! – răspuse nerăbdător Poșârcă, știind prea bine cine i-a chemat și ce urmează.

— Acuma?! – îl întrerupse Ceapă, privindu-l cu ochi holbați.

— Acuma – i-o reteză pe ton bătăios – dacă acuma s-a nimerit. N-avem noi nicio vină, că acuma l-a apucat și pe ăsta să dea în primire.

— Morții cu morții și viii cu viii! – sări de-alături Mânjală, luându-i ca de obicei bețivului Poșârcă apărarea.

— Just și mi se pare corect! – întări cu vocea-i pițigăiată Coteț. Acuma, ce să zic?! Să ne ierte și să-nțeleagă și tov Stalin, că n-am vrut noi, dar nu putem refuza pruncii ăștia, pentru că au făcut atâta pregăteală. S-ar supăra și n-ar mai vorbi cu noi draga de Șofronica o săptămână întreagă!

— Cine?! – îl întrerupse și mai surprins Ninel.

— Șofronica lui Cosor, mama domnișoarei Miruna și viitoarea soacră a domnului învățător și d'rector Ariștanțu – răspuse neîntrebat Libeșu. De două ori a venit să vadă dacă nu s-a terminat șădințu. Vă roagă să placați negreșit, că se răcește păpricașul.

— Vedeți, tovarășe?! – interveni oficial Poșârcă. Taman ce vă spuneam. Mort-copt, viața merge înainte.

— A spus-o cândva, demult, și răposatul – se da pe brazdă și adeveri tov Ceapă.

— Tocmai de aia. Haide, Ninele. Propun să nu mai pierdem vremea.

— Fie! – se învoi Ninel. Cu o condiție, vă rog.

— Care? – strigară în cor gealații lui Poșârcă.

— S-o facem scurtă! Ceva puțin, la botul calului, simbolic, în picioare. Să-i fie tovarășului dispărut și răposat pomană.

De treabă femeie Șofronica asta! Le are cu gătitul. Știe să facă, atunci când trebuie, pe găzdoaia și se gândește la toate. Păcat că n-are două fete, că nu-i prunc rău nici Nicușor Dolețu. Acuma, ce să spun? Nu se așezase bine la masă Ninel, că – țuști! – iat-o, apăru în spatele lui, începând să-l acopere cu laude, să-l pieptene și să-i mulțumească pentru cinstea și onoarea ce i-o face prin această atât de plăcută prezență în casa sa. Tricota întruna vrute și nevrute, tricota fără-ncetare. Uite-o acum, îmboldindu-l să servească:

— Vă rog să serviți cu încredere, tovarășu' politic, cât credeți și cât vă pică bine, că mai aduc. Avem pe săturate, fie sănătos domnul Șterpelescu, că el a fost cu proviziile și cu ideea. Am făcut mai mult, să se ajungă la toți. Oo! – se entuziasmă Șofronica. Unde pune domnul Nelu mâna, crește! Știe tovarășa Lelița – rosti răspicat, fără să-și dea seama ce spune, făcând-o pe Liliana să roșească. Faină om, domnul Nelu! Da, da! – continua să turuie. De treabă și frumoasă persoană!! Haideti, îndrăzniți, mai serviți, domnu' prim – insista din ce în ce mai agasant pe lângă Ceapă. Trebuie să fie bună, că Miruna a tăiat pătrunjelul și a sfârâit rântașul. Îi tânără, nu pot zice, dar e vrednică și iute ca piperul. Îi umblă mâinile, muște-o mama, ca la altele gura, și-i place să bucătărească. Oo, Doamne! Mare noroc va avea cu ea ficiorul care o va lua de nevastă – conchise pentru moment, privindu-l ochi în ochi pe tânărul Ariștanțu.

Când toți mesenii răsuflau ușurați crezând c-a obosit și-au scăpat de năpastă, iat-o deschizând o nouă poveste. Pesemne, auzise și ea de moartea răposatului și tare îl mai căina nebuna:

— N-a fost om rău și nici așa de bătrân – reîncepu Șofronica. Putea să mai trăiască, că este loc destul. Ziceți, domn' prim, că suferea cu capul?!

— Mai multe – răspunse încurcat Onoriu. S-au adunat cu timpul.

— A făcut mult bine și a ajutat pe multă lume omul ăsta – reîncepu în forță.

— În special pe cei săraci. Pe clasa muncitoare mai cu seamă – adăugă, ca un cunoscător ce era, învățătorul Ariștanțu.

— Da, da! – adeveri Ninel, arzându-se cu papricașul. E o mare pierdere pentru toți, dar în primul rând pentru noi, tovarășii din omenirea progresistă.

— Adevărat – reluă potențialul generică. Iată de ce noi, forțele binelui, ale progresului și dreptății, sărbătorim în doliu.

— Dar, oare, prunci avea? – îl asalta fără încetare Șofronica. Ce știți, tov Ceapă? Ce-ați auzit de treaba asta?

— O fată – răspunse cu disperare activistul.

— Mare? De măritat? Ce știți, domn' prim? A bună samă c-o fi măritată.

— Tot ce se poate – răspunse sec și cât mai scurt posibil.

— Așa-i cu fetele – reîncepu femeia. Numai cine le are știe. Vezi dumneata, domn' prim, cum ar veni, Miruna noastră. La vară termină cu școala, dacă-i cuminte și-o fi bine. Trebuie să ne gândim de pe-acuma la un pic de ospăț, că nouă tare ne-ar plăcea de domnul director Ariștanțu. Să nu ziceți că nu veniți la ospăț, că noi vă chemăm de pe-acuma.

— Lăsați, doamna... că pân-atunci mai este – încerca asaltatul Ceapă să scape de nebună.

— Să nu ziceți nu, ferit-a Sfântul, că ne supărăm rău de tot! Poate te pune cumătru domnul director Ariștanțu, că nouă ne-ar plăcea de dumneata.

— Auziți!... Prima dată să termine cu școala – se încăpățâna s-o potolească cât de cât Ninel.

— Să nu faci să nu vii – o ținea pe-a ei Șofronica – c-atunci, zău, nu mai vorbesc cu dumneata.

— Doamnă dragă – mai făcu o încercare Ceapă – nu zic ba, dar nici nu promit de pe acuma.

— Auzi, domn' prim – o lua de la capăt Șofronica. Tare aș avea să vorbesc ceva cu dumneata.

— Spuneți, vă rog – riscă Ninel, neștiind ce-l așteaptă.

— Auzi, dumneata – îi șopti ceva nedeslușit la ureche – că nu vreau să ne-audă nimeni. Ce zici de fata asta?

— De care?

— Cum, de care? – se încruntă la el găzdoaia. De Miruna! Putem să-i facem rost de-un post de învățătoare, aici pe lângă domnul director Ariștanțu? Nu directoare – sublinie Șofronica. Pricepi?! La început, ajunge dăscăliță. Pe urmă, dacă se mai învechește, e altceva. Vezi dumneata, domnul Ariștanțu nu mai răzbește singur. Singur e greu. Are multă treabă cu politica, cu propaganda, cu partidul. Eu cred c-așa-i cel mai bine. El, director, că-i bărbat și cap de familie, ea, dăscăliță, ca să aibă timp pentru prunci, când or fi, și pentru casă. Noa, spune, rău zâc, dară?

— Doamnă! – încerca Ninel să scape din chingile nebunei. M-ați luat pe nepregătite. Și-apoi a căzut nepotrivit, pentru că urmează festivitățile cu înmormântarea tovarășului Stalin.

— Nu amu! – se zborși Șofronica. La vară, după ce-și ia premiu-ntâi, diploma și coronița.

— Atunci, e bine. Rămâne să mai vedem.

— Cum, să mai vedem? Ce să mai vedem?!

— Simplu! Ceea ce spun tovarășii de la raion.

— Apăi – da semne de enervare Șofronica – nu de la raion ești 'mneata?! Că doar n-oi fi de la regiune?!

— Tov politic! – strigă Poșârcă, văzând că Șofronica luase foc ca gazul. Permiteți să utilizăm pe tovarășii lăutari cu vioara?

— Permit! – se învoi Ninel, sperând să scape de Șofroana. Una de dor și jale. Atât! Să fie tristă, cât mai tristă! Se-aude, lăutar?

— Gata, boierule! – strigă Libeșu, încordându-și vioara. Tristă, mânca-ți-aș, și nu de-a noastră, de-a ăloră, de-a lor, imperialiștii. Bagă mare, moó faraoane, le zise pe limba lor lui Landi și Bâgea. Pune de-un strădivariu, șogoree! – adăugă șoptit doar pentru Bâgea. Haia cu dularii. I-auzi! – se întoarse cu gest de mare maestru spre Ceapă, Poșârcă și Mânjală:

*Să trăiască partizanii,
Până vin americanii,
Cu dularii și tutcanii!
Hai, lic și iar lic,
Câte-o țără, câte-un pic
Las'să beu, că io câștig!*

— Repetir, repetir! – strigau extaziați Mânjală și Poșârcă. A-u-u, a-u-u! – chiuiau, ținându-se cu o mână după gât, pocnind din degete cu cealaltă.

— Pe asta n-am știut-o – recunosc cu sinceritate Poșârcă, sărutându-l în frunte pe Mânjală.

— E nouă – veni cu explicația pilangiul – și-anume pentru noi făcută. Amu o cântă prima dată.

— A-u-u, mânca-ți-aș dularii. Dularii și tutcanii.

Afară se lumina de ziuă. Un vânticel primăvăratăc pătrundea în încăperea prin ușa lăsată de bătrânul Cosor întredeschisă, împrăștiind fumul care devenise vânt, rănced și gros de să-l tai cu cuțitul.

Papricașul Șofronicăi se terminase demult, iar trăscaul era pe sfârșite. Ceapă plecase, sprijinindu-se de Suceanu și Dolețu. Lelița și Șterpelescu se ușchiseră englezește, imediat după miezul nopții. Gaunele și Lorea se pregăteau de plecare, unul mai turtit decât altul. Doar viorile boceau,acompaniate de vocile tot mai răgușite ale celor trei rapsozi, care, conform ordinului, repetau ca o placă de patefon: hai, lic și iar lic / să mâncăm și noi un pic / fără să plătim nimic /câte-o țără, câte-un pic / lasă beu că io câștig. Totul pentru confortul psihic al îndoliaților Mânjală și Poșârcă.

— Domn' doctor! – îndrăzni Libeșu, văzându-l pe Poșârcă cum se uită pe fereastră. Se crapă de ziuă. Ce zăci, domn'doctor, mai stăm?

— Încă una și mergem – dispuse bețivanul.

— Da, da! Mergem – întări Mânjală. Poate vrea și găzdoaia să se culce.

— I-auzi la mine!– reîncepu c-un fel de fluierat Poșârcă. Pe asta o știi?

— Prima-ntâi, domn'doctor! – izbucniră într-un glas cei trei, gata să-și onoreze comanda:

*Ai de mine bine mi-i,
Nu știu mâine cum mi-o fi.*

— Tare! – strigară petrecăreții ieșind în uliță chiuind, împleticindu-se și ținându-se pe după cap.

Rămași singuri în răcoarea dimineții, se opresc o clipă, se uită unul la altul cu ochii lor injectați de fum și tulburi de-atâta băutură. Își râd languros, trag din sticloanța pe care Mânjală o luase cu el și-ncep să se sărute. Urmează o îmbrățișare scurtă, un chiot ascuțit, o vorbă deocheată și... gata-i prietenia. Ridică pumnii, se-mping și sar la harță, arțăgoși ca doi cocoși. Se înjură, se amenință, se scuipă. Schimbă amabilități și cărți de vizită între ei. Se opresc brusc. Poșârcă se scarpină în cap, Mânjală dă cu căciula de pământ și crâșcă din măsele. Parcă erau într-o poveste cu proști. Încă un chiot și gata. S-au hotărât să plece. Fac câțiva pași, se clatină și dau să cadă. Se desprind, întind mâinile, proptindu-se cu ele, întâi, de zidul casei, apoi de-un prun, și hop! fac colțul, ținându-se de gardul din nuiete. Încă doi pași și se opresc din nou. Aștia-s culmea! Să știi că vor să se întoarcă la Șofrona! Aa, bine! Bravo! M-am speriat degeaba. Lăsați-i și faceți-vă că nu-i vedeți. Acum se ușură puțin. În fine, uite-i că au terminat. Se privesc pieziș, se încoardă ca doi bătlani și-și spun satisfăcuți ceva. Se vede de departe că se simt mai bine. Caută să-și aprindă pipa, dar, aprinde-le dacă poți, că nu-și găsesc niciunul cremenea și amnarul. Se aude o lălăială, un sughit, două, și o pornesc din nou. Poșârcă, berbecește, ca luat de vântoase, rostogolindu-se, înainte. Mânjală, nesigur și înjurând ca un birjar, înapoi. Tare-i mai joacă feste curvele de opinci, iar picioarele, mănche-le ruptu', nu-l ascultă.

— Niciun multam, niciun ziua bună, nici măcar negri țî-s ochii – bombănea de una singură Șofronica, începând să-și pună oalele la loc și să aerisească încăperea. Măcar de-ar face-o dăscăliță pe Miruna!

Două zile au fost absolut suficiente pentru ca Hainu să afle despre cele întâmplare la ședința de partid din ziua în care i s-a ușurat sufletul marelui dispărut. Conștiincioasă, voluntară, sinceră și bine intenționată, dar înainte de toate puternic motivată, tovarășa Liliana așternu pe hârtie întreaga poveste, etapă cu etapă. Începu, după cum era și normal, prin a înșirui ieșirile și afirmațiile nepermise, total necontrolate, ale numitului Poșârcă, continuă cu sindrofia de la Șofronica, nu-l iertă nici pe Ceapă, care, după părerea ei, uneltise ceva la ureche, nu știa ce, în legătură cu Miruna.

Partea finală a informării, pesemne redactată mai în grabă, era ușor confuză, cam telegrafică, după părerea mea, și puțin-puțin subiectivă. Abunda în păreri, sugestii, aluzii și puncte de vedere personale. Probabil fusese mai obosită când a scris-o și nu se putuse concentra sau pur și simplu nu sesizase esențialul, că se mai întâmplă, oricum, îi nominalizase pe cei trei lăutari retrograzi, ceea ce e bine, trecuse în notă frânturi din versurile

cântecului imperialist, atât cât reținuse, iar în ultimele trei pagini îi prezenta pe Mânjală și pe Poșârcă, beți crișă, țopăind, hăulind și lipindu-le pe frunte celor trei maștri bancnote de cinci lei, în schimbul unor dedicații la comandă.

Rezulta în mod explicit faptul că, la cererea beneficiarilor, cei trei lăutari vânduți americanilor au recitat la vioară, în mod dușmănos și repetat, cântece cu dolari și orătării de ogradă. De reținut mi se pare ultima frază, în care în mod partinic și profesionist, Liliana subliniază apăsat că „dacă ea ar fi fost președintă, în locul președintelui Poșârcă, această sabotare nu s-ar fi petrecut într-o zi atât de importantă, ca moartea genială a tovarășului care a murit.”

Ajunsă pe masa comandantului Caraliu, informația stârni un cât de cât interes:

— Tot de la capra aia e? – zâmbi bănuitor Ambrozie, privindu-l peste ochelarii-i cu ramă aurită.

— Tot, șefu! – răspunse precipitat Hainu.

— E bine, căpitane! Un oarece progres se vede. N-au pus-o ăștia mare șefă?

— Nu încă, dar merită, dacă-mi permiteți. Adună relații despre ea tovarășa Prună. Raportez! Ne-ar prinde bine s-avem la primărie și un agent pe post de președinte.

— Mda! – zâmbi din nou baștanul. Las-o la mine – grăi apoi serios, arătând c-o mișcare discretă spre hârtie. Sunt chemat la partid și, c-o ocazie, vreau să-l pun în temă pe tov prim Leordeanu:

— Poșârcă ăsta pare un tâmpit! – își începu Ambroziu informarea. Vă rog să mă scuzați, tov prim, dar dacă lucrurile stau așa cum sună informația noastră, opinez că s-ar impune unele măsuri. Sigur, dumneavoastră hotărâți!

— Absolut! – rosti cu voce gravă Leordeanu. Dispun o anchetă internă pe linie de partid. E bine că m-ați informat, mai ales că moșul ăsta nu sare calul pentru prima dată. E depășit politic și perimat istoricește.

Ancheta a fost obiectivă, punctuală, dar destul de dură. S-a desfășurat în mare secret, cu ușile închise, de către o echipă de tovarăși veniți de la raion, sub conducerea responsabilei de resort, Ana Aspasia Prună, cu alte cuvinte, așa cum se procedează în astfel de situații, cu măsuri în plic închis, după un plan dinainte stabilit. Rezultatul verificărilor, deloc liniștitoare, a făcut obiectul unui raport sintetic, pe care tov prim și-a spus punctul de vedere și a pus următoarea rezoluție: Tov Prună! Cazul să fie dezbătut de față cu toți membrii organizației de bază, care vor fi instruiți din timp să ia atitudine dâră și să ceară eliberarea sa din funcție, prin promovare la munca de jos. Termen: 10 zile. Semnat: Elefterie.

Prinsă în planul săptămânal de muncă al tovarășei Prună, analiza activității președintelui Poșârcă da să-nceapă. Sigură pe ea, madam Prună face o scurtă introducere, să-i zicem de încălzire, după care dă citire acuzelor și învinuirilor constatate de corpul de control:

— Tovarăși! Din ordinul conducerii raionale de partid, analizăm astăzi o serie de abateri și greșeli de la disciplina muncii, săvârșite în mod repetat, la nivel de vârf, în cadrul comunei dumneavoastră, după cum urmează:

Numitul Poșârcă Dumitru, președinte ales al fostului Consiliu Comunal și Provizoriu, absolvent al școlii politice de partid, fără stagiul militar la activ, avansat în lipsă la gradul de soldat, de profesie căzut în patima beției, a pătat crunt imaginea partidului, rupându-se în mod nepermis de organ. A săvârșit grave abateri de la linia justă, pentru că nu are ură de clasă. A deviat periculos spre dreapta, iar prin această uneltire a demonstrat că este un dușman fățiș al clasei muncitoare. Se face vinovat de pierderea vigilenței revoluționare, ceea ce a provocat confuzii și a adus mari daune imaginii partidului. Iar când spun acest lucru, tov Poșârcă știe la ce mă refer. A se vedea cazul Caietul.

Este un element profund delăsat. Manifestă lipsă de combativitate în combaterea greșelilor, pentru că a fost complet superficial în această direcție. Poate fi bănuț de presupus sabotor al liniei juste a partidului, pentru că a trecut prea ușor de la o extremă la alta. Are cunoștințe marxiste, pentru că a absolvit școala politică de partid, dar nu folosește în mod viguros ceea ce știe. Nu primește critica, iar când e chemat cu sarcini la raion, umblă de la o cafană la alta, după duhan și băutură, ca porcul după... vă rog să mă scuzați, tovarăși! Trebuie să constat cu regret și o spun cu părere de rău, că viața politică în comună a fost slabă sub conducerea sa, deși ar fi putut s-o dreagă mai potrivită, ceea ce a făcut ca pe lângă lipsuri să fie și neajunsuri, adică neîmpliniri. Nu a înlăturat mizeria de întuneric, precum și să asigure un trai mai bun și mai fericit.

La capitolul critică și autocritică, tov Poșârcă stă prost! Nu e posibil, pentru că nu se poate ca o problemă să fie ruptă de alta, și cu atât mai vârtos, o critică să fie ruptă absolut de autocritică. Din acest punct de vedere, toate măsurile noastre de a-l învăța să muncească autocritic, la modul teoretic vorbind, au fost largi, munca noastră și mai largă, deși noi, partidul, am fost pe nicăieri în luările sale de cuvânt, lucru pe care nimeni nu l-a sesizat. Din contra, noi, raionala, cunoșteam că muncește hotărât și că a pătruns cu adâncime în controlul muncii. Iată cum se explică acum de ce a fost modest și moale, prin delăsări repetate la directivele venite de sus pentru capitolul critică, autocritică și muncă. Iată, tovarăși, cauza motivului pentru care s-a ajuns unde s-a ajuns.

Trebuie apoi spus cu tărie, muncitorește, că s-a manifestat necuviincios cu tovarășii de drum, dacă acestea au fost tovarășe femei. Este bun orator, dar refuză să-și facă autocritica în mod conștiincios, iar când se îmbată, se înhăitează cu elemente nepotrivite. Nu adâncește hotărât problemele, pentru că e pătruns de șovăială. Are cel puțin un trecut dubios și, fapt deosebit de grav, încă din anii de adâncă ilegalitate, când a fost văzut purtând cămașă verde, activitate pe care a dosit-o în autobiografia personală, depusă la dosar, recunoscând că și alții, mai mari, au fost agenți sacreți ai vechiului regim, dar nu dăm nume, pentru că nu vor să-și mai aducă aminte, ceea ce din punctul de vedere al partidului nostru nu scuză pe nimeni, tovarăși.

Are spirit de sacrificiu, dar n-are simț de răspundere. Așa spre exemplu, organizația noastră de bază, deși este o organizație puternică, mai ales de când o întărește și tovarășa Lelița, n-a fost așa cum o cere partidul, baza fundamentului muncii noastre și asta, tovarăși, pentru că nu de puține ori, tov Poșârcă, în ședințele de partid, a ținut ședințe abstracte de realitate, pe

probleme inactuale, iar membrii de partid, pe lângă faptul că au fost absenți, au fost și inactivi.

Datorită acestor calități negative, după cum a putut constata și controlul, la care se adaugă o serie de abuzuri la capitolul băutură, noi, raionul de partid, am hotărât că numitul Poșârcă Dumitru este un element deviaționist, periculos, învechit, vândut dușmanului și perimat. Noi, partidul, considerăm că pentru organizația dumneavoastră de bază, devine o problemă de conștiință să propuneți promovarea sa la munca de jos. În luările dumneavoastră de cuvânt, așa după cum am discutat cu fiecare în parte, va trebui să înfierăți viguros asemenea abateri, pentru că mai bine să învățăm noi din greșelile altora, decât alții din ale noastre. Acestea fiind zise, dau cuvântul tovarășului:

— Mânjală, cu voia dumneavoastră, dacă nu vă e cu supărare – vru să fie manierat și elegant culdușul, măsurând-o de jos până sus pe doamna Prună.

— Pofțiți, to'ar'șu – răspunse oficial cucoana. Chiar vă rog!

— Ca comunist și membru de partid ce sunt, vin și spun, așa cum vă spuneam și înainte de ședință, tovarășa Prună, că acest Poșârcă Dumitru n-are spirit de clasă, pentru că n-are ură adâncă față de dușmanii clasei muncitoare. Acest Poșârcă, pe care, trebuie să recunosc cinstit că nu-l cunosc prea bine, nu știe să iubească partidul. De ce? Pentru că n-a știut să se descarce conștiincios de lipsurile din munca sa. Și încă o dată, de ce? Pentru că nu s-a angajat să ne îndrume pe drumul cel bun, ca să înlăturăm și noi mizeria, întunericul și înapoierea. Acest Poșârcă, tovarășa Prună, nu poate să muncește colectiv, pentru că nu știe să stea în fruntea muncii, iar când a stat, a depus o muncă, care se ocupă într-o măsură oarecare și numai în mică parte de hotărârile de partid, pentru că n-a dat indicațiile de care era nevoie. Din această cauză, n-a putut să facă față sarcinilor pe drumul cel bun, adică pe care ni l-a trasat partidul, ceea ce înseamnă, cum ar veni, o atitudine ușuratică față de greutatea problemei, ca să zic așa. Este un element nesănătos, pentru că are o gândire profund nesănătoasă. Încă din fragedă pruncie. Sunt de acord cu ordinul venit de la raion și propun să fie aspru promovat la munca de jos, dacă nu greșesc și bine am înțeles eu din ceea ce mi-ați spus dumneavoastră, tovarășa Prună, înainte de ședință.

Al doilea vorbitor înscris pe lista doamnei Prună a fost tovarășul Gaunele – Lisandru, cum îi ziceau ai casei și îl știau sătenii. Sobru, sintetic, fără dantelării inutile, adică la obiect, a început imperturbabil:

— Așa cum a spus și tov Mânjală, pe care îl cunosc din fragedă pruncie, acest Poșârcă a fost lipsit de luptă de clasă, iar uneori a deviat dârz de la linia cauzei, ca să nu mai vorbesc că din această cauză noi astăzi nici condiții nu avem ca să producem și noi rezultate și să transformăm munca. Tovarășa Prună! Țsta – și arată acuzator cu pumnul spre Poșârcă – țsta, și când stă, zice că merge. Nu vreau să spun mai mult, dar eu am o problemă. De ce? Pentru că noi toți avem o problemă. Tovarăși! – continua patetic, cu pumnii strânși și mâinile ridicate. Trebuie făcut ceva. Acest Poșârcă trebuie oprit. După cum bine a spus tovarășa Prună, deviază puternic și periculos spre dreapta. Și, pentru că ne-a creat aceste greutateți, de unde a răsărit o abatere cu metode absolut nejuste și de dreapta, eu, tovarășul Soțalișcu, nu mă bag. Nu, pentru că nu vreau să greșesc, dar, ca bun tovarăș, îl somez să se

mărturisească. Mai departe, propun să fie așa cum știți dumneavoastră că e bine, tovarășa Prună.

I-a urmat la cuvânt tânărul și exigentul Nicușor Dolețu, care, fără menajamente, a început tranșant:

— Deși nu este un bețiv cu multă școală și diplome, acest Poșârcă se îmbată hotărât, când se îmbată, ca de exemplu în urmă cu două săptămâni, atunci la pomana lui Stalin, fie iertat; de la nană Șofronica. Știți, că v-am povestit eu de-a fir a păr, tovarășa Prună. S-a îmbătat mângă, ca porcul, să fie cu iertare, dacă vă mai aduceți aminte. Beat fiind, își explica Dolețu cele întâmplare, a cerut pe cont propriu tovarășului lăutar Libeșu, lăutar sărac, cinstit și membru de partid, să-i cânte ceva șmecher și lăutarul, ce era să facă? I-a cântat!

— Fiți, vă rog, mai explicit! – interveni Aspasia, orientându-l pe calea cea bună. Poate ne puteți spune aici, în plenul ședinței, unele amănunte.

— A, da! – se prinse în cele din urmă și Dolețu. La adresa bandiților de partizani a cântat, despre care știa că vor să trăiască bine-mersi, până vin tovarășii americani să ne aducă capitalismul plin de dulari și carne friptă de curcan, ceea ce este o greșeală și o abatere de la învățătura noastră de partid. Tovarășa Prună! Eu am o problemă. De ce? Mie să mi se spună de ce!

— Ei, vedeți? – răspunse printr-o altă întrebare activista. Asta ne întrebăm și noi.

— Atunci e altceva – fu mulțumit de explicație Dolețu. N-am zis nimic. Din contră, așa cum v-am promis, eu nu mă sustrag, tovarășa Prună. Propun, sunt pentru și votez să fie amendat sever cu promovare la munca de jos, în numele cauzei juste și a liniei pe care merge partidul nostru, pentru că, după părerea mea, acest Poșârcă este un contrabandist în toată legea. Iată de ce, eu, tovarășul Dolețu, refuz să mai fiu tovarăș cu acest tovarăș de drum.

— Bravo, tovarășu' Dolețu! – îl felicită satisfăcută de intervenție domnișoara activistă. Foarte tare!

Una dintre cele mai reușite și combative cuvântări, prin tăria argumentului politic invocat, a fost, fără îndoială, cea a bătrânului Coteț. Oripilat de cele întâmplare, atunci în ședință, dar mai ales apoi la parastasul de la Șofronica, decanul de vârstă al comuniștilor de Govojdia a început demolator:

— Just a spus tovarășul Dolețu! Această lozincă cu americanii a mers adânc la sufletul nostru, până în contra partidului, iar la unii tovarășii mai tineri, sunt sigur, dincolo de el. Aceste uneltiri, tovarășii, nu au fost simple uneltiri, pentru că sunt o problemă politică de mare răspundere și cu curaj. Asta ca asta, dar aia cu lipsa mare, a muncii de femei pe comună, vreau să zic, este o alta, pentru care s-a ajuns unde s-a ajuns. E grav ce spun eu acuma, dar n-am încotro! Dintre toate tovarășele femei din satul ăsta, noi, partidul, nu avem decât o singură membrană, și aceea în persoana tovarășei Lelița. Iată de ce vin și întreb, ca un om vechi în politică, că sunt, doamnă dragă, săru' mâna, puteți să-l întrebați pe Mânjală – i se adresă condescendent și cu eleganța-i binecunoscută activistei Prună. Zic, să nu tac: unde sunt celelalte membrane, tovarășe Poșârcă?! De ce nu le-ați atras aproape de organele noastre, cum bine ați atras-o, recunosc, pe tovarășa Lelița?! De ce? Mie să mi se spună de

ce!! Vedeți? Aici e problema! Totul pornește de la disciplină. Acest Poșârcă greșește viguros. Și cu asta, mă închei.

Dar, așa cum de regulă se întâmplă, lovitura de grație a venit din partea ultimului vorbitor, tovarășa Lelița. Știind că acum e momentul, a început pe un ton calm, dar convingător:

— Stimată tovarășa Ana Aspasia Prună! Așa cum spunea și tovarășul Dolețu, care știe ce spune, acest Poșârcă este un element învechit, care s-a rupt de partid. Greșește hotărât în ultima vreme, pentru că este prea moale și nu are conștiința ridicată, care s-a tocit. Cunosc acest lucru pe proprie răspundere, pentru că mi s-a întâmplat de mai multe ori și țin să informez organizația noastră de bază, care este o organizație tânără, și pe tovarășii noștri, care dacă nu luăm din timp măsuri de schimbare, s-ar putea să greșească din nou sau chiar mai mult. Cu alte cuvinte, tovarășul nu știe să se poarte frumos cu femeile. De ce? Pentru că, după părerea mea, din ordinul și cu știrea lui, s-a uzat de forța cu bătaia. Știm cu toții, pentru că cunoaștem, dar nu comentăm la timpul trecut. Tot după părerea mea, a călcat în picioare cuvântul partidului, pentru că n-a interzis tovarășilor cotiști și organelor în drept să facă percheziții și confiscări de la femei văduve și sărace, pentru că au copii mulți, cum ar fi Irina și Frunzina. Și asta nu e tot! Tovarăși! Cer organizației noastre de bază, să ne spună dumnealui cum a fost posibil de s-a putut să se piardă un caiet ca caietul tovarășului Șterpelescu, că a ajuns pe mâna altor organe, știm noi care, iar noi, partidul, nu știm nimic? De ce? Mie să mi se spună de ce! Drept urmare, așa după cum ne învață partidul, pentru aceste abateri de la linia justă, propun că a venit timpul să fie schimbat din funcția de președinte. Iar dacă se poate, aș propune să fie pusă tovarășa Liliana în locul lui. Mă iertați, tovarășa Prună, Lelița am vrut să zic. De ce? Pentru că-i tânără, merită să fie președintă, vrea, dacă mă-ntrebați, și știe să se achite de sarcina trasată nouă, tovarășelor femei, de organ și partid.

Poșârcă tăcea molâu și înghițea în sec sub grindina reproșurilor și a acuzațiilor de tot felul, venite din partea celeia pe care chiar el o propulsase.

— Mulțumesc, tovarășa Liliana – începu să se încurce și activista, cât era ea de tovarășa Prună. Supunem propunerea la vot. Este cineva împotriva hotărârilor de partid și a propunerii organizației de bază, ca Poșârcă Dumitru să fie eliberat din funcție și promovat la munca de jos? Nimeni! Vă mulțumesc! În unanimitate, propunerea a fost adoptată cu majoritate de voturi. Încă un moment. Vă rog să fiți de acord să-i dăm posibilitatea celui eliberat să primească critica.

Trez ca laptele, prelucrat politic de tovarășa Prună, cu capul plecat, spășit și c-un fel de tremur în glas, Poșârcă începu:

— Tovarășa Ana! Am ascultat cu atenție învinuirile ce mi se aduc și sunt de acord, așa cum m-ați învățat dumneavoastră. Mă fac vinovat de delăsare, așa cum spune partidul. Sunt amărât și-mi pare rău de ceea ce-am făcut, o recunosc. Am fost căzut într-o eroare. Sancțiunea pe care mi-a dat-o astăzi clasa muncitoare de la orașe și sate, așa cum bine m-ați învățat înainte de ședință, cer hotărât să rămână. O merit cinstit. Va fi pentru mine un ajutor puternic pentru a mă îndrepta în muncă și ca să pot progresa viguros înainte. Ca vinovat, că sunt, țin să mulțumesc partidului pentru că are grijă de mine și

nu mă mai lasă să greșesc prea adânc. Prin pedeapsa dată, promit că mă voi ajuta să lupt să fiu mai hotărât și mai autocritic, în a nu mai repeta devierea la care mi-ați spus că am deviat foarte bine, când am dezarmat în fața greutăților. Stimați tovarăși! – se adresa de astă dată confrăților de chefuri și de chiul. Just a spus tovarășa care a comis cuvântarea. Mi s-a tocit vigilența. Recunosc. Am trădat linia cauzei. Recunosc. Am deviat periculos spre dreapta. Recunosc. Am serioase rămăneri în urmă. Recunosc. Tovarăși! – continua cuminte pe ton plângăreț. Vă mulțumesc că m-ați ajutat să mă îndrept pe calea cea dreaptă. Tovarășa Prună! Cum credeți, dar dacă mai trebuie, eu mă mai angajez. Voi merge neabătut unde mă trimite partidul, voi sta cuminte în banca mea, acolo unde mă puneți, și voi face numai ce-mi dați voie dumneavoastră, statutul, partidul și clasa muncitoare.

— Ajunge, to'ar'șu! – îl opri Aspasia, considerând că s-a angajat destul. Reține în recapitulare, pentru dumneata. Unu. Sancțiunea primită azi să o primești cu drag, ca pe o mână întinsă de partid și ca pe un ajutor pentru îndreptare. Doi. Nu uita că te-ai angajat de bunăvoie, fără să-ți ceară nimeni. Trei. Din acest moment, ai obligația să-ți respecti datoria de onoare de a nu te repeta acolo unde ai deviat profund.

— Tovarășa Prună! – mai îndrăzni Poșârcă două vorbe. Promit hotărât!

— Bun, to'ar'șu – rosti cu lehamite activista, dând semne că vrea să ridice ședința. Bun, dar să știi că rămânem cu ochii pe mata.

— Rămâneți, dar un singur lucru v-aș mai ruga și eu, dacă se poate.

— Spune, tovule! Spune aici, în plen, s-audă toți, c-așa e corect și democratic.

— Tovarășa Ana! – reîncepu potlogarul, afișând o moacă afectată și doi ochi bulbucați, de pechinez speriat, uitat de venerabila stăpână-n gară. Nu-mi luați carnetul roșu de partid. Carnetul roșu este și va rămâne viața mea. În rest, primesc de bunăvoie critica. Am fost un dobitoc!

— Aici te salutez și sunt de acord cu dumneata. Fiecare membru are dreptul să fie dobitoc când dorește partidul sau la cererea lui – îi da dreptate activista.

— Vă mulțumesc, tovarășa și înc-odată promit că recunosc.

— Bine că recunoști măcar acuma – interveni Lelița, preocupată s-o recupereze cât mai repede pe Aspasia Prună – deși ai fi putut să-ți dai seama de lucrul ăsta mai demult! Iar voi – le porunci gealaților ce așteptau blocați – la treabă, c-ați trândăvit destul! Și să vă intre bine în cap. S-a terminat cu băutura. De mâine, schimbăm macazul! Nu va mai fi ce-a fost. La vremuri noi...

— Oameni noi! – completă inspirată activista, ieșind braț la braț cu Lelița din sala de consiliu.

— Măă, Mânjală! – începu cu reproș Soțalișcu, revenindu-și din dușul rece administrat de cele două cucoane. Prea-l înfundași. Nu m-aș fi așteptat chiar de la tine, de vreme ce tu ai fost mâna lui dreaptă și omul care-l ridica în slăvi în toți anii ăștia de când ne-a pus în pită.

— Trebuia să-l ridic – replică de colo confratele politic, pe un ton cinic, arogant și batjocoritor.

— De ce, omule, de ce? – se întreba și-l întreba același Soțalișcu. Fă-mă să pricep, de ce?!

— Ca să aibă de unde pica odată și-odată – răbufni îmbufnatul Mânjală. Ce?! Carnetul lui era mai roșu decât al meu?! Nebunul, bețivul și dobitocul!